

Mozaika

Drevená kolonáda v centre Bardejovských Kúpeľov bola v minulosti akousi vstupnou bránou do kúpeľov.

Bardejovské Kúpele ako prímestská časť mesta sú z hľadiska využívania dreva v architektúre v rôznych historických obdobiach až po súčasnosť doslova „klenotnicou“.

Je to zapríčinené predovšetkým jej geografickou polohou. Bardejovské Kúpele je jedno veľké uzatvorené údolie do ktorého je iba jeden „vstup“ zo spojnice štátnej cesty v smere Bardejov - Svidník. A čo je mimoriadne dôležitý fakt, že toto údolie lemujú veľké bohatstvo prevažne ihličnatých lesov. Práve toto bohatstvo drevenej hmoty poznačí natoľko architektonickú tvorbu, že drevo dokázali v rôznych historických obdobiach a spoločenských pomeroch vo svojich zámeroch využívať doslova v maximálnej možnej miere.

Drevená kúpeľná architektúra prekonala bohatý historický vývoj zodpovedajúci dobovým podmienkam vývoja stavebníctva, dopravných možností ako aj režimu samotnej prevádzky. Do polovice 18. storočia bola tu iba sezónna prevádzka (máj - október) a to iba pre bohatých občanov z rôznych miest. Práve pre túto sezónnosť bol dobovo prispôsobený aj konštrukčný systém doslova celodrevený. išlo o hrádzaný skelet stien s tehelnou výplňou, prípadne zrubové steny, schodišťa, strecha so šindľovou krytinou včetně podlah, zábradlia okien a dverí. Obvodové steny interiérov sa obíjali rákosovým pletivom a omietali väpnou omietkou. Vonkajšie priečelie sa obyčajne neomietalo ale zostalo vo svojej prirodzenej štruktúre. Možno povedať, že to bolo „zlaté obdobie dreva v architektúre“.

Z významných budov je treba spomenúť populárne „CASINO“ - herňa, ubytovacie budovy Vila Schédel, vila Mis Doležal, vila Tatra, na najmä drevenú kolonádu, ktorá v centre kúpeľov, bola akousi vstupnou bránou. Najmä jej detaily reprezentovali vysokú zručnosť tesárskeho remesla. Žiaľ, tieto stavby patria už do minulosti. Z tohto obdobia je v Múzeu ľudovej architektúry umiestnený - samostatne prístupný sakrálny objekt celodrevený grécko-katolícky kostol z obce Mikulašová z roku 170, v ktorom sú aj teraz pravidelné liturgické bohoslužby každú nedeľu.

DREVO v bardejovskej architektúre (2)

Od polovice 18. storočia sa v Bardejovských Kúpeľoch začalo vďaka kvalite a liečivým účinkom minerálnych prameňov uvažovať o celoročnej prevádzke.

Táto skutočnosť, ako aj celospoločenský vývoj mali rozhodujúci vplyv na architektonickú tvorbu, ktorá našla v nových materiáloch, konštrukciách, technológiách iný smer, kde drevo ako zo statického, požiarne-bezpečnostného, sčasti aj estetického nahradila tehla, oceľ, neskôr aj betón. Začalo obdobie masívnych tehelných budov, kde bola širšia variabilnosť detailného doformovania. Drevo sa v tomto systéme staviačie „ušlo“ miesto najmä v krovových konštrukciách, terasách, podlahách a v stolár. výrobkoch. Práve poskytnúť návštevníkom pobyt v Kúpeľoch celoročne donútilo vtedajšie vedenie vybudovať v centre kúpeľov komplex umožňujúci potrebné služby. Reprezentačnou dominantou tejto skupiny stavieb je dodnes považovaný za skvost kúpeľov hotel Astória. Ozdobou budovy bola drevená zasklená terasa, ktorú v roku 1960 nahradila súčasná betónová otvorená terasa.

S rovnakým architektonickým citom, členitosťou priečelia bola postavená budova Dukla, ktorá sa už „nedožila“ svojej regenerácie a je v chátrajúcom stave. Do rámca vtedajšieho komplexu patrila aj budova Alžbeta a už zbúrané objekty Kúpeľný dom, kotolňa a práčovňa, ktoré boli v priestore terajšej spojovacej chodby za Astóriou. Ba aj ďalšie budovy.

Za obdobia maximálneho rozvoja Bardejovských Kúpeľov možno považovať povojnové obdobie šesťdesiatych rokov. Keď vďaka technickému pokroku aj v stavebníctve sa masívne tehelné konštrukcie začali nahradzovať železobetó-

novým skeletom, mramorom, hliníkom. Drevo sa tu „neušlo“ už miesto ani na streche. Aj keď dosť nelogicky s prihliadnutím na naše klimatické pásmo, ba aj z ekonomických dôvodov drevené krovky nahradila plochá strecha. V tejto módnéj dobovej tvorbe sa vybudoval úplne nový moderný komplex Kolonáda, Kúpeľný dom, hotel Minerál, KLÚ Družba, kino Žriedlo, stredisko obchodu a služieb, práčovňa, centrálna kotolňa aj reprezentant tejto skupiny budov hotel Ozón, ktorý svojím vnútorným usporiadaním sa stal centrom našich kúpeľov a jeho priečelie plne korešponduje s dobovou architektúrou, kde dominuje travertín. Pre zaujímavosť si dovoľím uviesť lôžkovú kapacitu a jej gradáciu. V roku 1960 - 350, v roku 1980 - 887, v roku 2008 - 1400 lôžok vrátane s hotelom Minerál (140) a KLÚ Družba (150).

Treba zdôrazniť, že aj v týchto podmienkach drevo na mnohých budovách skrásľuje priečelia - vstupy, terasy, balkóny, zábradlia s bohatou tesárskou úpravou. Je to predovšetkým budova Fontana, Iveta, Blanka, Jana. Dokonca teší skutočnosť, že drevo sa pomaly „vracia“ v architektonickej tvorbe aj pri výstavbe nových objektov. Takouto budovou je hotel František - je vlastne príkladom, kde drevo na priečiení budovy dominuje. Použitie tvarové prvky predsadených prekrytých akierov vytvárajú rozmanitý rytmus vonkajšej fasády doplnenej prepracovaným dekórom detailu. Aj drevený most „priateľstva“ odovzdaný do užívania iba pred niekoľkými dňami plne potvrdzuje tieto snahy - využiť drevo v kúpeľnej architektúre plne v súlade s jeho bohatou tradíciou aj v budúcnosti. **jt+ot**

Zaujímavý projekt sa mladým tvorcom páčil

„Moja rodina na tričku“

Projekt s názvom „Moja rodina na tričku“ sa stretol so záujmom nielen mladých výtvarníkov, ale aj ich rodičov, pedagógov, sociálnych pracovníkov a ostatnej verejnosti, ktorá mala možnosť vzhľadnúť vyzdobené tričky v Kultúrnom a turistickom centre, v Poľsko-slovenskom dome v Bardejove.

Autorom projektu „Moja rodina na tričku“ bolo občianske združenie Domov v rodine v Košiciach. Jeho cieľom bolo upozorniť na postavenie súčasnej rodiny v spoločnosti a vyzdvihnúť dôležitosť a úlohu rodiny ako základnej najmenej organizácii, ktorá významne formuje osobnosť všetkých členov rodiny a vplýva tak na jej fungovanie, pretože len zdravá rodina je zárukou zdravej spoločnosti.

Projekt prebiehal v mestách Košického a Prešovského kraja. Autori projektu zabezpečili dovoz tričiek rôznej veľkosti a textilné farby, formu realizácie, termíny, výber účastníkov projektu zabezpečovali hlavné organizátori, v tomto prípade to boli pracovníci Kultúrneho a turistického centra - Poľsko-slovenský dom v Bardejove a sociálni pracovníci Centra Návrat v Bardejove.

Vzhľadom na obmedzený počet účastníkov oslovili sme predškolské zariadenia a deti mladšej vekovej skupiny ako aj absolventov praktickej školy zo SZŠ v Bardejove.

Úvod patril krátkemu bábkovému divadielku, ktoré sa mohlo uskutočniť s pomocou p. Šimovej z HOS, ktorá zapožičala bábkov. Bábkové divadlo navodilo atmosféru domova a prostredníctvom krátkeho príbehu zo života jednej rodiny pomohlo mladým tvorcom pochopiť zmysluplnosť vlastnej rodiny.

Učiteľia Špeciálnej základnej školy v Bardejove na výmene skúseností

Získali orientáciu v problematike autizmu

Učiteľia Špeciálnej základnej školy v Bardejove, Pod papierňou sa v rámci metodického dňa zúčastnili výmeny skúseností, prehlbovania vedomostí a získania základných praktických zručností v Súkromnej špeciálnej základnej škole so špeciálnou materskou školou pre žiakov a deti s autizmom, ktorej prevádzkovateľom je OZ Francesco. Ide o prvú školu svojho druhu na východnom Slovensku. Zariadenie poskytuje v špeciálne upravenom režime výchovno-vzdelávací proces pre deti s ťažkou duševnou chorobou, ktorá je charakteristická poruchami komunikácie a spoločenskej interakcie, stereotypným správaním a opakujúcim sa repertoárom záujmov a aktivít.

Škola sídli v priestoroch františkánskeho kláštora, ktoré na tento účel opravili a vybavili vďaka podpore vyše 50-tich sponzorov, podpore rôznych nadácií a tisícky odpracovaných brigádnických hodín rodičov detí, rodinných príslušníkov, priateľov i dobrovoľníkov. Ako uviedla zriaďovateľka a riaditeľka školy Eva Turáková, jej cieľom je poskytnúť výchovno-vzdelávacie služby so zameraním na autistické deti.

„Autizmus je špecifická, ťažká duševná porucha, ktorá sa vyskytuje už v rannom veku dieťaťa a charakterizuje

Vznikli naozaj krásne diela, ktoré ohodnotiť porote v zložení: Mgr. A. Marhulíková, M. Bohinská, Mgr. M. Peláková, bolo naozaj zložité, preto všetky práce boli odmenené vecnými cenami a mladí umelci si ich naozaj zaslúžili. Výsledné všetky tričky putujú ďalej do Košíc, kde v regionálnom kole môžu získať cenu vo forme víkendového pobytu pre celú rodinu.

Takže držíme palce a tešíme sa na ďalšie zaujímavé projekty, ktorým je KTC - PSD priaznivo naklonený a to i za účasti celého Karpatského regiónu.

Mgr. Valéria Harajdová

Aj takto vyzdobené tričky vznikli zásluhou našich výtvarníkov v rámci realizácie projektu Moja rodina na tričku.

Foto: -vh-

NEPOZNANÉ KAPITOLY NAŠEJ HISTÓRIE

Začali rokom 1918, vznikom demokratického Československa ako spoločného štátu Čechov a Slovákov. Toto súžitie však neprežilo ani dve desaťročia.

Rok 1938 sa niesol v duchu ústupkov voči silnejúcemu vplyvu nacistického Nemecka, ktorému neodolala ani bývalá republika. Veľmoci pod heslom záchrany mieru obetovali našu spoločnú krajinu. Prispeli k tomu aj vnútorné prútenia, opierajúce sa o separatistov a autonomistov. Pokiaľ v Čechách slávil úspech K. Henlein a sudetskí Nemci, na Slovensku myšlienky samostatnosti presadzovali stúpenci Hlinkovej ľudovej strany - V. Tuka, F. Ďurčanský, K. Sidor, A. Mach. Mníchovská dohoda začala územné rozbitie Československa, zvlášť českých krajín. Územné nároky voči Slovensku sa stali predmetom sporu medzi Poľskom a Maďarskom. Vyhlásenie autonómie Slovenska, iniciatívne HSLS, čo akceptovala československá vláda (6. 10. 1938) a vznik autonómnej vlády vedenej Jozefom Tisom

Magické roky končiace číslom osem

znením rozdelení krajiny medzi tieto sporiace sa strany. Pod patronátom Nemecka a Talianska sa spory ukončili Viedenskou arbitrážou (2. 11. 1938). Slovensko stratilo časť územia aj s obyvateľstvom na úkor Maďarska a Poľska, avšak získalo silného ochrancu v Nemecku, ktorému podriadilo svoju ekonomiku, hospodárstvo a predovšetkým politický život. Nemecko si tak vytvorilo základňu na budúce vojenské výboje na Poľsko a Sovietsky zväz.

„...stále mám pred očami tú čiernu sobotu (sabat), keď polícia zhromaždila všetkých Židov, ktorí boli cudzinci a neboli občanmi nášho mesta, vyviezla ich na maďarské hranice a nechala ich tam. Maďarské úrady ich nechceli a slovenské im nechceli dovoliť sa vrátiť. Ostali tam deň alebo dva, pokiaľ im

dovolili vrátiť sa na Slovensko. Keď som videl všetkých tých väznených a ctených Židov a trpiacich rabínov a ich žiakov, povedal som: Ako môže byť ľudstvo také slepé, že dovolí týmto ľuďom vládnuť z jedného utrpenia do druhého, diabolsky ponižovať, ubíť a nechať vykrváčať?“

Týmto slovami opísal Naftali Zellinger, bývalý bardejovský rodák prvú deportáciu Židov zo Slovenska (dobovo nazývanú „postrky“). Táto akcia bola prvou čiernou škvrnou v histórii tzv. autonómnej Krajiny Slovenskej. Jej vláda, vedená J. Tisom (predsedom a súčasne ministrom vnútra) tak po prvýkrát prejavila servilnosť voči fašistickému Nemecku. To len niekoľko dní predtým deportovalo vyše 18 000 poľských Židov zo svojho územia späť do Poľska. Spoluorganizátor tejto akcie A.

Eichmann prišiel odovzdať svoje skúsenosti aj do Bartislavy, kde našiel ochotných spolupracovníkov.

Akcia mala splniť aj ukázať verejnosti záujem o očistu národa od elementu, v propagande vykrešľovanému ako nenávytného vykorisťovateľa slovenského ľudu, t.j. Žida. Skutočným cieľom však bolo zadržanie a zmocnenie sa kontroly nad židovským majetkom a jeho vyľúčenie z hospodárskeho života. Nenašlo sa totiž očakávanie pri rozbití republiky, že rovnako budú rozdelené aj devízové rezervy bývalého spoločného štátu. Autonómna krajina nemala dostatok vlastných finančných zdrojov.

Akcia začala prvým telefonogramom J. Tisa (4. 11. 1938) na poľudnie, adresovanom okresným náčelníkom, aby vo svojich obvodoch zadržali **všetkých ži-**

dovských občanov tam zdržujúcich sa bez hmotných prostriedkov. V rozpore s týmto určením cieľovej skupiny však v ďalšom bode sa kládol dôraz na **zadržanie ich majetku!** Pozornosť sa mala sústrediť na spiteľné a bankové vkladné knižky! Zadržané mali byť osoby s majetkom vyšším ako 500 000 korún. Malo sa tým predísť ich emigrácii, spojenej s únikom kapitálu! Mali ich vyviezť najneskôr do polnoci tohto dňa na územie, ktoré malo pripadnúť Maďarsku. Nariadenie protiprávne umožnilo využiť Hlinkovu gardu ako mocenský nástroj štátnej moci. Tá nezaváhala a častokrát prekračovala pokyny a nariadenia štátnych orgánov. V niekoľkých obciach vyviezli všetkých židovských občanov, ich majetok zabrali, rozkradli alebo zničili. O niekoľko hodín došla nová úprava, že odsunutí majú byť osoby **len Židia - cudzinci a Židia bez domovského práva ku obci.** Celkovo tak bolo odsunutých približne 7 500 židovských osôb.

(pokračovanie na 4. strane)

Názory

Z politikov má nikto medzi voľbami neovplyvňuje ani nepresvedča

Chcem len hrozienka z koláča politickej strany

Na začiatku kalendárneho roka niektoré politické strany uvažovali o tom, že si budú vydávať vlastné noviny. Nijaké také sa mi doteraz do rúk nedostali a na stránkach Bardejovských novostí sa o ich aktivitách dozvedám veľmi málo. Veď Bardejov nie je na konci sveta! A možno to v Bardejove robia a na deňdinčanov si spomenú až pred voľbami!

Vtedy vidím ich mená, niektorých aj fotografie, na rôznych miestach. V deň volieb nestáčim zasnúť nad tým, kto každý sedí vo volebnej miestnosti (za štátne peniaze z našich daní), aby sa jeho strane nestalo dake prikorie.

Počas celého volebného obdobia sa robia prieskumy o popularite strán a popularite ich lídrov. Keby sa ma spýtali, koho by som volila, keby sa voľby konali dnes, neviem, čo by som odpovedala. Nikto ma neovplyvňuje, nepresvedča.

Možno nevie ako? Vyjadrim sa presnejšie, aby vedeli, kde začať. Som predsa nerozhodnutý volič a to, čo sa bude diať tesne pred voľbami, nestihnem vo svojej hlave spracovať, lebo mi to

trvá dlhšie. A takých je viac.

Aj by som chcela dať hlas poslancovi Antonovi Korbovi z Giraloviec, ktorý do parlamentu kandidoval za SNS, čo však urobí s Jánom Slotom? Líder strany a také vyjadrovanie! Prečo hlas pre pána Korbu? Nikto nie je doma prorokom a možno sa mu podarí (po čase) naplniť svoje sľuby Giralovčanom. Z poslaneckej lavice by to mohlo ísť ľahšie. Socialistická žiara závodu Koziar v jeho rukách prirýchlilo zhasla.

Chcela by som voliť pána Čarnogurského, lebo je, podľa mňa, politik, ktorý si vždy stojí za svojím názorom, aj keď s ním nesúhlasím, ale čo mám urobiť s ostatnými KDH-kmi, ktorí sú mi nesympatickí.

Chcela by som, aby v parlamente vládol rozum a nie silné reči. Spory lavice a pravice by rozumne vyvážili liberáli. Tí poslední sa z našej politickej scény kdesi vytratili a mne sú najbližší.

Pán poslanec Pataky by tiež dostal môj hlas, lebo je náš. Mikuláš Dzurinda, Ivan Mikloš a Iveta Radičová mi v tom však prekážajú. Oni sú tak vysoko a ja tak nízko. Pavol Prokopovič sa

mi páčil v jeho rodnom stropkovskosvidnickom regióne. Už je Bratislavčan so všetkým, čo k tomu patrí. Možno sa mylím. Vôbec neviem zistiť, čo by som o ňom chcela vedieť.

Myslím, že najaktívnejší poslanec z nášho regiónu je pán Halecký. Páči sa mi jeho počínanie, ale čo mám urobiť s pánom Mečiarom a ďalšími členmi HZDS? Aké by to už len bolo - HZDS a bez lídra! Aj mne by asi chybal, hoci mu hlas nechcem dať.

Robert Fico je hviezda, obide sa aj bez môjho hlasu, toľko ľudí (s dôverou) dnes k nemu upiera svoj zrak. A ja ani neviem, kto je predseda Smeru v našom okrese.

Hádzam to zatiaľ stačí. Mohol by mi niekto z lídrov politických strán v našom okrese vysvetliť, prečo je až také dôležité, aby v parlamente sedeli ľudia z nášho regiónu? A keď tam už chcú byť, prečo nekunikujú so svojimi voličmi počas celého volebného obdobia? Myslite, že je v našom okrese ešte niekto, kto mieša karty vo vysokej politike, okrem tých, ktorých som spomenula?

Hedviga Imrová

Len hazardovať, podviešať, oklamať, okradnúť... také je pravá tvár kapitalizmu

Termín „socializmu“

Tí, ktorí sme skôr narodení a ktorí sme sa buďto v čase socializmu narodili, alebo počas jeho existencie sme dlhé roky žili, sme si ani neuvedomili jeho podstatu. Proste sme žili, študovali, pracovali, oddychovali. Ale, iba do času, kým k nám na naše malé Slovensko nezavítal iný termín. Demokracia - voľnosť, kapitalizmus - kapitál, čomu sme boli nútení podvoliť sa, pretože našim múdrym sa zažiadalo okúsiť i z toho, čím sa prezentovali západné krajiny. Teda kapitálu - voľnému trhovému hospodárstvu.

Zaujímavé však je, že už od roku 1825 v Anglicku a vo Francúzsku začali „myslitelia“ používať termín „socialista a socializmus“. A práve tieto pojmy boli výsledkom hľadania možnosti na „zmenu“ ekonomických, morálnych a predovšetkým sociálnych hodnôt v spoločnosti. Socializmus je vlastne „opakom“ úsilia „jednotlivca“. Čomu sme boli nútení aj „my“ po roku 1989 podvoliť sa takým praktikám, kde jednotlivca za tichej podpory - pomoci „práva“ sa stáva „mocným“ utlačovateľom, ktorému boli nútené podvoliť sa „masy“ pracujúcich a ktorých mal vlastne v hrsti. Pretože zákony, ktoré so sebou kapitalizmus priniesol sú charakteru dravosti - koristi, na rozdiel od socializmu, ktorý uznáva kolektívnu soli-

dárnosť. Socializmus však vznikol z jadra kapitalizmu a snažil sa byť jeho lepšou a predovšetkým odvrátenou tvárou. V tejto dobe sme však svedkami i takéjto udalosti, že na pretras a pre lepšiu orientáciu kapitalu, sa do povedomia verejnosti dostáva i Marxové dielo pod názvom „Kapitál“. Ale až teraz, keď práve kapitál v tej najdemokratickejšej a najviac rozvinutej krajine - Amerike - zlyhal, tak sa zrazu ľudia a to „už“ na prahu tretieho tisícročia začali huľne zaujímať, kde sa stala chyba, aké sú príčiny pádu kapitalu, prečo môže kapitalizmus padnúť až na kolena, čoho sme práve v tejto dnešnej dobe svedkami a práve touto príčinou nastala i akási refazová reakcia, pretože v mnohých krajinách ľudia prichádzajú o prácu o istoty budúcnosti a to iba následkom už spomínanej krízy. Hlavne v automobilovom priemysle, ale aj v hutníctve, strojárstve... No a práve takéto riziká so sebou prináša kapitál, mnohými mizobňovanými a zároveň mnohými nenávidenými. Ale, jednotlivec si nepomôže, pokiaľ prevláda väčšina.

Dravosť - práve v tom spočíva podstata kapitalu. Veď sme mnohí svedkami takej skutočnosti, keď pofiderné „spolky“ ponúkajú rôzne ešte pofiderné „pôžičky“. Ihneď, bez ručiteľa a do neobmedze-

nej výšky. Čo je už vopred, padnuté na hlavu! Lenže, potom im zákony dovoľujú „konať“!!! A oni aj konajú. Keď si podľa voľného trhového zákona sami stanovujú podmienky na vrátenie pôžičky, ktorá je už v mnohých prípadoch dopredu nemožná.

A čo sa potom stáva? Moc dostáva exekútor a chudák človek, ktorý si po dlhé roky poctivej práce nedobudol svoj majetok - dom, byt, sťahom ruky prichádza o všetko! A na tom jeho majetku, sa znova ktosi nabali.

Toto je vlastne taký názorný príklad dravosti kapitalizmu, ktorý mnohí poznáme i z našich médií. Všetko sa však deje v medziach zákona! Čo by sa za „socializmu“ nikdy nestalo!!! Naopak. Vtedy boli pôžičky za istých podmienok, napr.: odpracovanie 10 rokov v jednom podniku, či narodenie druhého dieťaťa, presne do roka a do dňa od prvého, vo veľkej finančnej výške „odpuštené“.

Pomoc. O nič iné, ani v čase socializmu nešlo. Iba pomáhať. Kapitál má však úplne inú, až odvrátenú, či zvrátenú tvár na rozdiel od socializmu. Len hazardovať, len podviešať ako sa najlepšie dá, len oklamať, len okradnúť. Takáto je pravá tvár kapitalizmu.

Helena Šmilňaková

Nezabudní na svoju kolísku

(dokončenie z 1. strany)

do ktorej sa tak rád vracia.

Sú to tie najkrajšie spomienky, ktoré človeku ostanú až do smrti, možno preto, že sú o rodnej obci o miestach, kde nám bolo tak dobre.

Pani Oleárová z Prešova, ktorá uvádzala jednotlivých účinkujúcich, vedela ččo-to povedať o každom z nich, lebo ich cesta ľudovou hudbou, či už bola kratšia alebo dlhšia bola plná lásky k tomu, čo robia a to je „spevom prinášať radosť do ľudských duší“. Becherovčania sa mohli potešiť takými spevmi, ktoré dokážu z hrdla vynútiť iba Mária Mačošková a Anna Poráčová za sprievodu ľudovej kapely, pod vedením Igora Kréty. Duo Vyšivanka, ktorá prišla až z

Košíc, v Becherove hostovala už pred desiatimi rokmi a preto sa jej domáci za jej krásne a nežné spevy odmeňovali búrlivým potleskom a neustálym vracaním na pódium. Ani miestni speváci sa nedali zahanbiť pri takých osobnostiach ľudovej kultúry, pretože už aj v Becherove vyrástli speváci, ktorí sa môžu pochváliť nejdným umiestnením a to napríklad súrodenci Mária a Patrik Šurkalovi alebo sestry Petra a Gabika Grivnové a v neposlednom rade sestry Anabela a Bianka Felegiové, ktoré svedomito a neustále zdokonaľuje ich učiteľ Ivan Sidor. Najmladšia účastníčka Bianka si vyslúžila od slávnych starších umelcov pochvalu za to, že keď spieva, vidieť už pri prvej note, akú má zo spevu radosť

a s akou láskou a nadšením rozdáva radosť na vôkol.

Predpovedali jej úspešnú budúcnosť, tak sa dajme prekvapiť, čo ukáže čas.

Záver patrilo slovám starostu obce Štefana Fedorka z záverečnej piesni „Dajže bože dobrý čas“, ktorá sa niesla celou sálou a spievali ju všetci prítomní.

Potom nasledovala slávnostná večera pre všetkých prítomných, ale hlavne pre staršiu generáciu. O večeru sa postarali poslanci obecného zastupiteľstva.

Spokojnosť na tvárach prítomných svedčila o tom, že večer sa vydaril na výbornú. A mne už pripadá iba vyzvať všetkých, ktorí to zmeškali „príďte nabudúce, bude ešte lepšie“.

Marianna Felegiová

Inzercia

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Spomienky Poďakovania Blahoželania

SPOMIENKY

Spomienka

Dňa 13. novembra 2008 uplynie 5 rokov od chvíle, čo nás tragicky opustil náš milovaný manžel, otec a dedko

Ladislav Rondzík

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu s nami tichú spomienku. S láskou a úctou spomína

smútiaca rodina

Spomienka

To, že sa rana zahojí, je len klamné zdanie, je srdci bolesť ostala a tiché spomínanie... Tá rana stále bolí a zabudnúť nedovoli.

Marta Zbrehová

Dňa 11. novembra 2008 uplynuli 3 roky od chvíle, čo nás navždy opustila naša milovaná mamka, babka

Marta Zbrehová

Tí, ktorí ste ju poznali, venujte jej s nami tichú spomienku. So žiaľom v srdci a slzami v očiach spomína

smútiaca rodina

Spomienka

Dňa 11. novembra 2008 si pripomenieme 1. výročie úmrtia nášho milovaného brata

Tomáš Mačka

Tí, ktorí ste ho poznali a mali radi, venujte mu tichú spomienku.

S láskou a úctou spomínajú

brat František, sestra Mária s rodinou a ďalšia smútiaca rodina

Spomienka

Dňa 12. novembra 2008 uplynie 5 rokov od chvíle, čo nás navždy opustil náš milovaný manžel, otec, dedko a brat

Juraj Čupa

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu s nami tichú spomienku.

S láskou a úctou spomína

smútiaca rodina

Spomienka

Dňa 15. novembra 2008 uplynie 10 rokov od chvíle, kedy nás navždy opustil náš drahý

Andrej Ceľuch

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Smútiaca rodina

Spomienka

8. novembra 2008 uplynul smutný rok, odkedy odišiel náš dobrý a starostlivý otec, dedko, brat

Dušan Klimek

Zostali spomienky. Krásne, no bolestné...

Smútiaca rodina

Spomienka

Dňa 11. novembra 2008 si pripomenieme 10. výročie, čo nás navždy opustil môj drahý manžel, otec a dedko

Jozef Mendi

Už len kytičku kvetov, môžeme na Tvoj hrob dať a v krásnych spomienkach na Teba spomínať.

Smútiaca rodina

Spomienka

Dňa 7. novembra 2008 sme si pripomenuli 2. výročie od náhlej smrti

PhDr. Vincenta Fedora

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Kolektív ZUŠ M. Vileca

Spomienka

„Dobrý človek nikdy nezomiera v srdciach tých, ktorí ho milovali.“ Nemohol tu s nami dlhšie byť, ale v našich srdciach bude stále živý.

Kto ho poznal, ten si spomene, kto ho miloval, nikdy nezabudne. Ťažko je bez neho, smutno je nám všetkým, už nič nie je také, aké bolo predtým. Tá rana stále bolí a zabudnúť nedovoli.

Dňa 11. 11. 2008 uplynie 1. výročie, čo nás opustil vo veku 35 rokov náš manžel a otec

Ján Petreň

Tí, ktorí ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

S láskou a úctou spomínajú

dcéra Barborka a manželka Zlata

POĎAKOVANIE

Poďakovanie

Každá cesta má svoj koniec. Na tej Tvojej ceste som bol s Tebou až do konca.

S bolestnou spomienkou ďakujeme všetkým, ktorí sa prišli rozlúčiť s našou drahou a milou zosnulou

Máriou Švecovou,

ktorá nás navždy opustila 28. 10. 2008. Vaša prejavovaná účasť nám pomohla odprevedať ju na jej poslednej ceste.

Manžel Jozef, syn Tibor a dcéry Marta i Martina s rodinami

Touto cestou sa chcem poďakovať za starostlivosť, opateru a ošetrovanie našej mamy Márii Švecovej všetkým zdravotníkom a ošetrovateľom Domu ošetrovateľskej starostlivosti v Zborove a ADOS-u p. Vlasty Leškovej. Ďalej sa chcem poďakovať za ošetrovateľskú starostlivosť sestričkám z ADOS-u arcidiécezných charít v Bardejove so sr. Alfonzou. Veľké poďakovanie patrí aj celému kolektívu s vedúcou lekárkou MUDr. Alicou Váľkyovou z Hospicu Matky Terezy v Bardejovskej Novej Vsi, ktorý poskytoval službu našej dráhej mame, kde v kruhu tohto kolektívu prišla až na koniec svojej cesty.

Syn Tibor

a ostatná smútiaca rodina

Poďakovanie

Úprimne ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom a známym za prejavenie sústrasti, kvetinové dary a za účasť na poslednej rozlúčke, čím si uctili pamiatku nášho drahého manžela, otca a dedka

Andreja Pillára,

ktorý vo veku 75 rokov nás navždy opustil dňa 6. novembra 2008 po ťažkej chorobe. Miesto jeho posledného odpočinku je na Mestskom cintoríne v Bardejove.

Smútiaca manželka,

dcéry a synovia s rodinami

RIADKOVÁ INZERCIA BURZA OBČANOV

REALITY

DÁM do prenájmu plechovú garáž. Tel. 739 15 83, 0904 699 553

PREDÁM 3-izb. byt aj garáž, dobrá poloha Vinbarg, 2. posch., čiastočná rekonštrukcia, 20 000 Sk - 663,88 Eur/m². Tel. 0903 908 217

Burza občanov aj na 6. strane

(dokončenie z 3. strany)

Situáciu využili okresní náčelníci a riadili ju podľa svojich predstáv. Bardejov nebol výnimkou. Akciu riadil okresný náčelník Gejza Konka (zapamätajte si toto meno - v roku 1942 riadil XIV. oddelenie ministerstva vnútra - hlavná organizačná zložka deportácii Židov). Najprv sa neúspešne pokúsil požiadať o pomoc armádu. Nariadil zákaz vychádzania osôb z príbytkov, zákaz pohybu a premávky v uliciach mesta a nariadil súpis všetkých predmetne určených osôb. Četníci, Hlinkova garda a notárski úradníci chodili od domu k domu a vykonávali celomestkú raziu s cieľom zadržat dotyčných Židov. Oporu našiel v Hlinkovej garde, ktorá vznikla v Bardejove 20. októbra 1938 a hneď do nej vstúpilo okolo 60 mladíkov. Historické pramene potvrdzujú, že priamo v meste bolo sústredených 308

Magické roky končiace číslom osem

osôb vrátane žien, detí a starcov.

Zo Zborova bolo odsunutých 50 osôb, ktoré boli predtým zhromaždené v hoteli Slávia.

Zmienky o súpise z obcí Malcov, Gaboltov a Sveržov existujú, avšak nie je možné potvrdiť odsun Židov. Cieľovým územím „postrku“ sa stala pravdepodobne oblasť medzi obcami Košice, Rozhanovce, Čaňa, Novohrad. Odsunuté osoby boli ponechané na tomto území bez akékoľvek pomoci, potravín a len s 50 korunami na zabezpečenie obživy! Po počiatočnom váhaní viedli kroky týchto osôb smerom do Košíc, kde pôsobilo mládežnícke hnutie Hašomer Hacaír. Pomoc bola natoľko intenzív-

na, že podľa dobových prameňov sa vrátili o 2 až 3 dni takmer všetci do svojich domovov a v niektorých prípadoch predbehli vracajúce sa hliadky Hlinkovej gardy. Návratu sa pokúsil zabrániť okresný náčelník vyzbrojením hlinkovcov revolvermi. Všetky cesty a železničná stanica boli obsadené hliadkami už 100 metrov pred hranicou mesta. Kontrolovali aj cestujúcich v autobusoch, aby zabránili návratu Židov bez platných víz. Rovnako boli strážené aj blízke hranice. Majitelia domov museli hlásiť všetky cudzie osoby pod hrozbou vysokej finančnej pokuty alebo väzenia.

Horlivosť okresného náčelníka bola

zmarená dňa 7. novembra 1938, kedy akcia „vystahovania Židov“ bola nečakane odvolaná s okamžitou účinnosťou. Stalo sa tak po otázkach medzinárodnej verejnosti J. Tisovi a upozornení na protiústavnosť celého aktu.

Kto boli tí Židia? Skutočne bezdomovci? Nemajetní? Cudzinci? Nie. Boli to ľudia, ktorí tu žili roky predtým. Československo bolo pre nich bezpečným domovom, demokratické, tolerantné, hospodársky, kultúrne a nábožensky slobodné. Tieto osoby tu platili dane, neboli na ťarchu sociálneho systému ani odkázané na pomoc mesta. Mená ako Bodner, Gross, Fisch, Schöndorf, Götz, Guttman, Kornfeld, Halberstam, Löwy,

Rosenberg, Weinstein, Unger sú mená obchodníkov, živnostníkov, ktorých rodiny budovali a rozvíjali naše mesto. V tomto čase ich tu žilo vyše 2 300, mali tri synagógy, niekoľko modlitební v domoch najvýznamnejších židovských občanov, školu, rituálne kúpele, rituálny bitúnok, knižnicu, divadelnú spoločnosť, pohrebný spolok, spolok na sociálnu podporu, na výchovu dievčat, športový a telovýchovný spolok, spolok žien, sionistické spolky, niekoľko politických strán a združení. Mesto ako jedno z mála miest obopínali od začiatku storočia Eruv - sabatové dróty. Symbol, keď mesto sa stáva domovom, v ktorom slobodne vyznávajú svoju vieru. Čtili si túto krajinu, lebo ich ku tomu zaväzoval židovský predpis (zákon kráľovstva je zákon). Vrátili sa, aby tu žili. Verili v krajinu. Verili v dobro ľudí. Verili. Veľmi. -ph-